

alteri flos est cœruleus, alteri puniceus, & quadrangulus utriusque caulis. Anagallidum uires recensuit Galenus li bro vi. Anagallidū
simplicium medicamentorum, sic inquietus. Anagallis utraq; tam ea, que caruleum habet florem, quâmea, que purpu-
reum, admodum extergentes sunt facultatis. Habet verò quandam etiam calorem attractorium, ita & infuso corpori
aculeos extrahant. Succus carvi ex naribus purgat eadem de cansa. In summa autem defecctuum habent circa mor-
dicacionem: quanobrem & vulnera glutinant, & pntrida adiuuant. hæc Galenus. Verùm cim morsus galinae eam stir-
pem in mentem renouauerit, quam vulpis herbariorum MORSVM diaboli, alij Succijam appellant, cimq; putem me,
quam plurimis fortasse rem grata falserum, si his nostris commentarijs ipsam quoq; inferam, hic locus nufis est, ubi com-
modè de ea aliquid dicam. Morsus igitur diaboli herba est locis incultis proueniens, salibus, ac etiā interdum pratis, &
dumetis. Folij constat plantagini, quam vulgo laceolam vocant, similibus, lexiioribus tamen, & qua circa caules, qui ad
binum cibitorum longitudinem affurgunt, ex ean breviore, angustiora, leniterq; per ambitum laciniata. Flores estate, ca-
biose vocata modo. Multifidas habet radices, nigricantes, succulas, & circumrofas: unde superstitionis nomen inuenit. Si-
quidem scripcrunt nonnulli superstitionibus deditis, quos credulam vulgis sequitur, coclemonia ob tante efficacia radi-
cem inuidere hominibus, atque hac de causa, ibi succreuerit, statim eam undiquaq; dentibus succidere, & circumrodere: tan-
ta est hominum supersticio. Herba hec si viridis cruda, tritaque carbunculi pestiferis imponatur, presentaneo remedio vt

Morsus dia-
boli hist. &
uices.Opinio super
sticio.

SVCCISA, SIVE MORSVS DIABOLI.

aiunt) eos sanat, aut si unum, in quo decocto fuerit, bibatur. R adix per se estur, aut eius decocti unum utiliter bibitur non modo ad uteri dolores, sed etiam ad pestilenter uram arcendam. Gustu admodum amara est: ex quo per spiculum esse potest eam esse calide, & secca facultas. Siccata pulucrem prebeat pleriq; ad aliis tinea necandas, ac eadem sigillata illius emendant. Herba, qua a myrra sit, Greec, Anagallis quoq; Latinè nuncatur: Italie, Anagallide: Germanicè, Gauch heyl: Hispanice, Murges: Gallicè, Morgelline, & Mouron.

Nomina.

HEDERA ARBOREA.

Kratz.

HEDERA.

CAP. CLXXV.

Hedera differentias multas in specie sortitur, summas autem genere tres. Nam quædam candida est, altera nigra, tercia helix. Candida fructum feri: candidum: nigra nigrum, aut croci æmulum, etiam vulgus Dionysiam vocat. Helix fructum non dignit a, scd tenues haber vidiculas, & folia parva, 10 angulosa & † rubra. Hedera omnis acris est, & addringens. nerous tentat. Flos trium digitorum carpit, facilitad dysentericos in uino bis die potus: ambustis cum cerato tritus illinitur. Recentia folia ex acceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lentes sanant. Foliorum, & corymborum succus, cum iri-

a Meum, qd
auxi' d' Xerba
nisi articul. &
alba habet
fornicata.

no

no iunguento, melle aur nitro, naribus infunditur. & contra ueteres capitis dolores, caput eo cum acetato, & rosaceo perfundi utile est: purulentis auribus, aut dolentibus, cum oleo medetur. Nigrare hederę succus, aut epoti corymbi, corpus infirmant, menteque turbant largius sumptu. A cini quinque triti, calfafacte in punici mali cortice cum rolaceo, si intillentur à contraria aure, dolores dentium mitigant. Denigrant capillum illiti corymbi. Folia in uino decocta illinuntur omnium ulcerum generi, etiam si cacoethe sint: uicia cutis in facie, & ambusta fanant, uti antea dixinus, decocta. Mouent menes triti, & subditi corymbi: iijdem poti, post purgationes foeminarum, drachmae pondere, concipiendi speciem admunt. Pediculus foliorum melle irrigatus, ac vulue inditus, menstrua & partus extrahit. Infillatus succus putrida radia narium, graueolentiaque emendat, & sanitati restituit. Lacryma hederae pilothrume est: illiti pediculos enecat. Succus radicum in aceto potus, contra phalangia prodeit.

Hedera, cuius hic tria tantum summam genera fecit Dioscorides, et si plures eius in specie differentias esse testetur, planata est vulgaris notitia. Verum si quis Hederę plura genera nosse desiderat, nou forte Plinio contentis, dicit de ipsius abunde differentiis lib. xvi. cap. xxxiiii. legit Theophrastum lib. iii. cap. xviii. de plantarum historiis, ubi heder-

Hedera co-
derato, & ge-
nera.

ra sigillatim species diligentissimi persequitur, & de ijs copiosissime pertractat: uel potius ipsius audiat, nam hec, que sequuntur, ipsi ad uerbunc accepta referimus, qui loco citato sic habet. Hedera quoque multigena est: quaedam enim humi repens, quedam se in excelsum attollens: & ex celsarum genera plura: fed tria summa paeſeu, candida, nigra, tertiaque helix, id est clavicula. Horum item species plures: quippe alia fructu tantum candida, alia etiam foliis: rufis fructum tantum candidum ferentium, alia manus culum, denfum, & velut in globos circulum fructum profert, quam corymbiam quidam vocant, Atheniensis ac barnicaria riguam eam appellant: alia minorem, sparsiorem, modo nigra. Habet nigra differentias, sed non hinc in modum conspicuas. Sed helix differentiis maximis discernitur: etenim foliis plurimum distat cum paritate, tum quod angulata, concinna, rotunda, simplicior aque habeat. Distant etiam internodiorum longitudine, atque etiam sterilitate, quoniam fructum quedam non ferant: quod non in hedera transfringunt, ut quida uolunt: at vero si omnes hederae cant, ut alijs placet, etatis certe, dispositionisque, non generis erit differenter, quemadmodum pyri ad pyrastrum. Tamen eius quoq; folium multum ab hedera distat: verum id raro, & in paucis evenit, ut retusitate permuteatur, seu in populo alba, & crotone. Ergo helix pluraga genera, sed que conſectiora, sanguinque occurrant, tria sunt. Herbacea, qua plurima est, secunda candida: tertia uericolor, quam Thraciam quidam appellant. Et harum queq; distare uidetur, quippe herbacea quadam folio tenuiori, oblongiori, atq; etiam densiori: quedam minus hec omnia

omnia habens. Et in re sc. si folio eius generi, alia folia ampliori, alia minori, maculariique habitu diversa: pari modo et magnitudine, coloreq; diffiantur. Andū perfoliis herbaceis, inque plurimum uenit. Manifestam esse que hedera est, affirmant, non tantum foliis, quae meliora, latiora; habet, verum etiam germinibus: proutius enim eretia gerit, non inflexa gravatae, & longinquide. Herbae ex reo crassiflora, brevirapae. Ac be tere, uferem proferre viceps, germe subline, rectangulo edit. Est quidem in uerba hedera radice numerofusa, densa, flexuosa, turculo, crassa, nemis alta, sed praeceps nigra, & intercandida, que a jecuris, iuniperis, flosca, habetur, quoniam uero eius complexus arbores omnes infestat, omnes enim necat; & tanquam ex maiorie parte semper super aliud uiam decere solet, ut in dixerim complexus audis est, ita pro sua natura, vel quiddam eiusmodi illico gerit. Nam e germinibus radiculis assidue inter folia mittit, quibus arboribus, muris, obrepit, quae si de industris a natura exhibitis: a qua ita humorum auferens, exhibiriensq; arefacit. Et si inferius succidatur, nihilominus uiuere, durare, potest. Habet vel aliud differens non medicinae in fructu: nam aliis dulcis, aliis rebementer amarus, tam in candida, quam in nigra. Indicem, quod aliis aues mandant, aliis minime attingunt. Hedera ita se habet. Hanc illam Theophrastus de bedere generibus. Ceterum tamecum tot Hedera genera Theophrastus describuntur; duæ tamen Hedera sunt nobis precipua, nempe maior, & minor. Maior itaque quam arborum vocamus, non solum in sylva ex celis arbores, sed ita strangulatq; his arcto brachiorum complexa, sed etiam antiqua edificia, vrbium manu, sepulchrae; ad eò occupat, ut tandem ex omnia diruat, & unum cum ipsi collabatur. Eadem in primis folio proueni pri modo, oblongo, quod tanquam tratta temporis triquetrum efficiunt. Id quoq; leue, crassumque est, & longo nixum pediculo, sapore mihi, nam & acridius, & amaritudinis, & acerbitatis est particeps. Floreuit incepit ad finem Autumni, floribus mascofis, colore pallido, è quibus hyeme racemos editus corymbi ligustini graudiores, que ante maturitate uirescant, & deinde nigrum colorem contrahunt, mense Ianuarii. Minor sterius est, Helle uocata. Hec raro arboreos scandit, sed aut huma repit, aut saxa, maceras, sepes, & aggeres occupat, folio semper triquetro, ex maculoso ultraque perpetua fronde uirent. Serpentaria gratissima est Hedera, quod in ea hyeme delitescant, eius sepe calore souentes. Foliorum succus ex uno anstro potus leniosus faxat. Decoquatur ex eo, & accedit hebera folia; totidemque ossuam perforsum nuclei, à cortice deliberati, terunturque inde, & temporibus, & fronti illinuntur, contra caput dolores, à cerebro prouenientes. Qui Serobiculas canterio paratas gerunt in cruribus, uentre corporis partibus, fontanelas vulgo vocant folia hedera superponunt, magna sanè utilitate, nos folium, quod illuc fluentem humorum alienant, extrahantque sed quod etiam roboretur. Mulieres confatis hederae folijs pilos parant, & papulos infantum capitibus imponunt, sive eni curant illos, viris extrahentes. Laebryma, quæ ex caudice diffluit, illita lende, & pediculos necat. Est & herba, quam vulgus HEDERA TERRESTRE uocat. Hec itaq; longo subpupureis, pustulis, in caulinis est foliorum exortu, Aprili mensi prouidentibus. Radicibus nititur tenibus, quæ e caulinum geniculis prouident, & eo humi reptantes connectunt. Nascentur in opacis, circasemitas, urbium muros, & etiam in horis. Amaro gis tua tota planta est, id, ideo abstergere, attenuare, apereire posse poterit. Vulneratis uiceribus auxiliari in potionibus pleriq; censem, id propriæ facultati aribentes. Huic addere solent Rubiae, & albi Diellamni radices: quinetiam Betonicam, Pilo claram, Pimpinellan, Sanguisorban, Pentaphyllum, Bistortam, Stellariam, Equisetum, Virgin auricam, Tormentillam, & brasifcam rubram, & ex his omnibus, in albo uno de coctis potionis parant, addensq; rhodomelis, quod sufficit, ad potum dulcedesse conciliandum. Huic medicamentis, interne vulneratis exhibere solent, quotidie ternas uncias, magno quandoque auxilio. Succus cum exigitur multus infillatur uiliter cuniculosi ulceribus. Hedera ut auctor est Galenus libro v 11. simple. med.) ex contrarijs composta est facultatibus: habet enim quiddam adstringens subtilans, & frigidam esse offendit, habet etiam nomib; acris, quam calidam esse nel gustus comprobatur. Nec deest teria: aquae namque substantia quandam tepidam obtinet, certe si uiridis sit. Siquidem dum arefecit hæc proximahabet necesse est, manetque terra eis, & frigida, adstringens, & ea que calida, & acris. Hedera, que ita Latinis, Graecis uero nominatur: Mauritanus, Cuffus: Italis, Hedera: Germanis, Mauer, Epheu: bason, Epheu: Hispanis, Edera: Era: Gallis, Lierre.

† Non ab re quidem subpicandum est (ut doctissime adnotauit Marcellus) huic loco in Dioscoride mendum subeffe, & quod non esse, hoc est, rurba, ut habent vulgaris codices, legendum sit, sed ipsius uerba id est, concinniora. Nam preter alias rationes, huic lectio[ni] adspiculatur Theop. qui lib. lxxii. c. xviii. de plant. h[ab]it. eo nomine heberæ belicis folia depingit.

Hedera facu
tas ex Gal.

Nomina.

XVI. 50. CHELIDONIUM MAIUS. CAP. CLXXVI.

C Helidonium maius capite est gracili, cubitali, aut altiore, agnatis foliosis: folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore a cæsijs: flore violæ alba, secundum singula folia prodeunte. In eo sicut croci, mordax, acris, & aliquantulum subamarus, grauerolens. Radix superne singularis, inferne in multa crocea capillamenta fibratur. Silqua, seu corniculati papaveris, tenuis, in metæfiguram longa: in qua femen papaveris maius recuditur. Succus in æreo vale, cù inelle prunis decoctus, oculis claritatem adserit. Folij, caule, radice, succus exprimitur inuenire astate, & siccatus in umbra digeritur in pastillis. Radix cum uino, & uino albo porto, medetur regio morbo, & ulceribus quæ serpunt: im posita cum uino, aut manducata, dentium dolorem sedat. Hoc no men sibi uiderit uendicafe, quod aduentu hirundinum exoriat, & diuersu[m] emarcescat. Sunt qui narrant, hirundines matres exceccatis pullis, admota herba, uifum restituere.

a Cia ex
v. Gauca. i.
subgaucha.

Chelidonij
maioris cōi-
detatis

Vanitas chy-
miflatur.

C Helidonium, quod maius cognominatur, vulgo in Hetruria Celidonia dicitur. At imperiti, præsentim chymiste, que multorum fluitia est, quod Graeci nominis uim ignorant, non Chelidonium, quod Latine nū aliud, quam hirundinem significat, sed Celidonium appellat. Quæ poslea falsa nomini præstabilita freti, ex hac herba quadam quantum essentiam fieri predictant, non modo suis vanis delibycentis imaginationibus accommodissimam; sed ad tuendam etiam hominem sanitatem, morbosq; quam plurimos propagandis uitent. Proutius Chelidonium ubique in Italia proper sepes, infuscum ripis, fecis uias, inter ruderam, & in adiutorium ruinis, seu parietinis. Sunt qui narrant (inquit Dioscorides in huius capitiis calce) hirundines matres executas pullis aduota herba uisum restituere. Atque Aristoteles libro quarto de gen. anim. cap. sexto, id quidem fieri naturaliter scribit in verbis: Aues etiam nonnullæ imperfectos, & cœcos parunt pullos, uidelicet, quæ cum parua corpore sint, multos progenierant, ut cornix, pica, paſter, birundo. Quamobrem si quis hirundinem nouellarum adhuc oculos prepungat, rufus in calumnes redduntur. Cum enim sint non facti, non corrumpuntur. Itaq; denug

CHELIDONIVM MAIVS.

deno oruntur, ac pullulant. Et libro 6. de historia animalium. Pullorum birundinis, iuguit, adhuc recentium oculi, si quis flumulo eos uexari, rendicuntur, & cernendi uim postea plane recipiunt. Herbam in calcis delatam, si nudis pedib. attingatur, illericos sanare creditur. Eadem mannis mulerum admota, mensum abundantiam sifit. Tusa herba una cum radice, & oleo chamaelino ferue facta, & umbilico illita, tornina ventris, & uteri dolores tollit. Tora plantae puluis vulnera ulceraque sanat. Succus ad ocularum maculas, argemas, nubeculas, & cicatrices plurimam praeflat, verum cum acerri- bus inditus, eos frangit, & ejicit. Cadunt quoque uerruce, & arefcunt, si frequenter co illinuntur. Sunt, qui Chelidonium maius uocent herbam, quam aliqui Aquilina, ali Aquilegiam nominant: Ea in montibus prouenit, folio Chelidony ma- ioris simulo, per ambitum laciniato, coriandri ferè modo, caulecēt mense Ianu numero ſa caulinis sobole, gracili tamen ac tenui. Flores in caulinis cocominiibus emicant, in alijs purpurei, in quibusdam albi, & in nonnullis aurei, tanta eft in floribus colorandis natura delecatio. In flella modum radiuant, quatuor fudentes inferiore parte corniculas, flossum refle- xia: E quibus capitula oblonga nascentur, Melanthij amula, in quibus pellucidum semen concluditur pullo colore. Semen (ut scribunt quidam rei herbarie authores) drachma pondere potum ex Cretico uno, addito croci momento, iitteriam fa- nat. Sed ergo in lecho subinde fidare oportet. Chelidoni majoris meminit Galenus libro V I I I . simplicium medicamen- torum,

Aquilina.

Chelidoni-
maioris uires
ex Galeno.

A Q V I L I N A.

zorum, rbi haec scribit. *Chelidonium maius exterritatis admodum, & calida facultatis est. Sed & succus eius ad acuendū uisus commodus est, utique in quibus crassum, quiddam in pupilla colligitur, digestione, atque diffusione indigens. Vsi sunt quidam radice eius ad morbum regium à ictore obstrunctione proficaciterem, in uno albo eam potui exhibentes cum an-fo. Tari modo manfa dentium doloribus confert. Id xviō sive m's Graci, quod Latini *Chelidonium maius*, uocant: Ma-ritami, Kauroch, Challidonium, Chelidomontoma, & Memiram: Itali, Celidonia: Germanis, Scheluurrz: & Schlyraut, Hippa-ni, Celiduenbz, & yerura de las golundrinhas: Calli, Chelidone, & Eclere.*

Nomina.

XVI. *Chelidonium minus.*

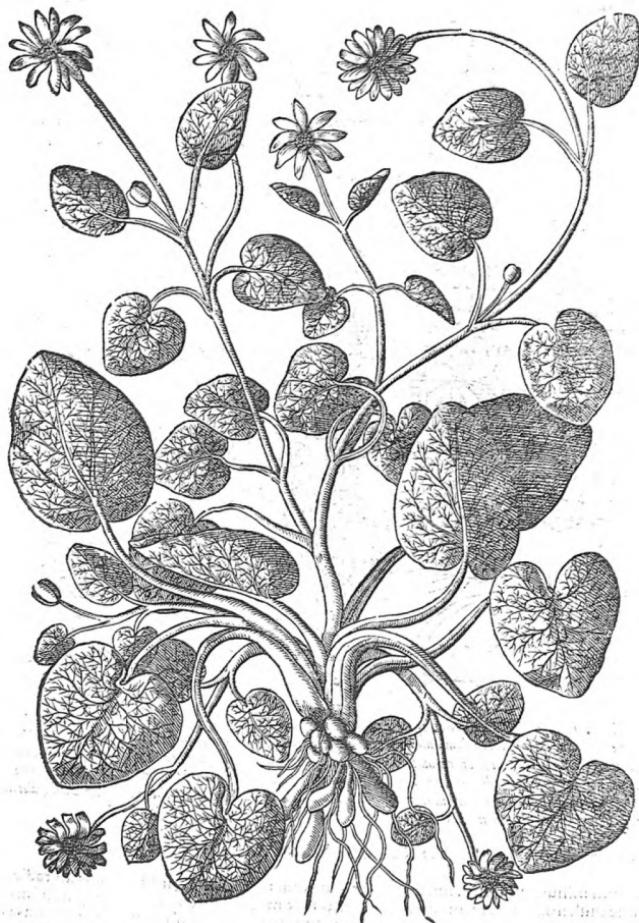
CHELIDONIV M MINVS. CAP.CLXXVII.

C *Helidonium minus, quod triticum sylvestre aliqui nuncuparunt, herbu la pediculis ab' radice pē-dens, fine caule: foliis hederaz, multo rotundioribus & minoribus, teneris, & subpinguisibus: ra-dices habet ex eodem callo cōplures, pitillias in granorum tritici modum acerutatum congestas: qua-rum tres, aut quatuor in longitudinem excent. Luxa aquas, & clausus nascitur. Vis et acris, & anemo-nes modo summam cutem exulcerat. psoras, & scabros ungues eximit. Succus radicibus expreslus ad*

ad purgandum caput, naribus infunditur. Decoctionem eius ex melle gargazatum, magnificè id præstat: & omnia pectoris uitia extrahit.

Chelidonij minoris consideratio.
 P lanta, quam omnes ferè rei herbarie periti Chelidonium minus appellant, omnibus Itali eloitis, nemo dunt at tempore, frequens ejusnatur, diligenter praesertim solo, & in scrobium, sphaerum & marginibus; folijs hederæ minoribus, rotundioribus, ac subpinquibus, sine caule: flore late, cifti eius non meminerit Dioscorides, tenui pediculo appenso. Radicibus mitiatur compluribus, ex eodem callo produceantibus, pusilli, in granorum tritici modum aceratam congeflis, quarum nonnullæ tantum in longitudinem progradientur. Herba hec brevi deperditur: quippe quo uere & nascatur, & arcuat. Sunt qui hanc Scrophulariam minorem appellant, à radicem similitudine, ut que multis granorum tritici grumulis, veluti strumis, que Græca imitatione crophule vocantur, coaluisse videantur. quanquam alii ex hoc potius sic dictam putant, quod stirris, sive crophulis (ut quidam assertunt) imposita medeatur. Nostris eam in Hetruria vulgo vocari Fauscello putauerim, quod sphaerum modo folia subpinquia proferat. Nec ea aliunde fibi Chelidony menem vendicasse exstimator, antea Theophrasto libro VI cap. XIIII. de plant. histis, quam quod birundinum aduentu floret, quemadmodum & chelidonium minus. Verum an hec sit Chelidonium minus, cuius meminere Dioscorides, & Galenus, non parva uidetur

CHELIDONIVM MINVS.

esse dubitatio: quod nullā prorsus nec folijs, nec radicibus pre se ferat acrimoniam, cùm tamen acerroma, & mordax esse debet, longeque, magis quam chelidonium minus: quandoquidem, Galeno teste, Chelidonium minus cicutem exulcerat, & excalfacit ordine quartu. Id quod satis manifeste ostendere posset, hanc non esse Chelidonium minus: nisi quis in hoc illud dixerit, quod a Ro scriptum reliquit Galenus libro 1. de alimentorum facultatibus. Nam faciliter contingere potest, quod quemadmodum arum Cyrenis minimum medicamentis, minimumq; acrimoniam possidet, adeo ut in cibis vel rapis utilius habeatur, quod in Italia vero, ac manu. Aifa contra triade aere, ut medicamentis duxata expetatur: ita & Chelidonium minus, quod in Italia nascitur, minimum acrimoniam fortior est; quod vero in Gracia prouenit, acre admodum fientiat. Siquidem excepta acrimoniam tantum, nostrati nibil praeterea deesse uidetur, quin legimus Chelidonium minus dici queat. Ex quo facile adducitur sum, ut credam, quod quanvis in Italico desideretur acrimoniam; non tamen id esse Chelidonium minus diffundunt cibis: tamen si infusis iure non licet, nostrum Chelidonium minus, quod omnino acrimoniam sit expressa, us morbis haud quaque conuenire posse, quibus illud conferre, quod in Gracia gignitur, tradiditius Dioscorides, & Galenus. Nam hac deficiente qualitate, necesse quidem est, ut uires, qua illam consequuntur, deficiant, & pereant. Hinc igitur sit, ut non possem ego sub citrere iudicio Fuchsij uiri aliquoquin eruditissimi, qui in libro de compositione medicamentorum, quem auctu scendo excudit, Chelidonium minus consenserit alterum Malacocissi speciem. Quinimum eius opinio mihi refellenda videtur, quod plantilla nulla nullis fere notis aliquam mollem hederam referat. Ea quidem folijs hederam quodammodo emulatur, sed quod magis attendendum erat, uiticulis non profert, quibus humi reputat: id quod hederam quicque natura tributum est. sed longe magis aliis quidam rugator accipitandis est, quippe qui eo demens deuerterit, ut contendere nobiscum non erubet, hanc plantam minus non esse Chelidonium, sed Vergilius Amellum. Verum nihil est quod magis homines deliros efficiat, quam ambitionis temeritas. Minoris chelidonijs uires manoria prodidit Galenus libro viii. simp. medic. sic inquisi. Chelidonium minoris uires ex Gal.

20 minus, cum acris sit maiore, celeriter uitium cicutem exulcerat, anguesq; fabros eicit. Succus eius per naras purgat, ut ipso admodum acer. Itaq; haec herba quarti ordinis fuerit absolutissima, id est, tam in calcando, tum insiccando. Herba hec Gracis etiam uero pueri dicitur: Latinis, Chelidonium minus: Mauritanis, Memiten; & Chelidomon: Italis, Celidonia minor, & Faustocello: Germanis, Feizquartzen, Blanter Kraut, Tschönboedlin, & Meienkraut: Hispani, Scrofularia menor: Gallis, Caul-lons des preses, & Felsere petite.

O*misi.*

OTHONNA.

CAP. CLXXVIII.

O Thonnam aliqui maioris chelidonie succum esse aiunt: quidam glauco: alii succum florib. corniculati papaueris expressum. Alii permixtis carulea anagallidis, hyoscyami, & papaueris succo esse contendent. Alii Troglodytica cuiusdam herbae succum, quae othonna vocatur: naliq; cam in eo Arabica tractu, qui ad Aegyptum spectat. Othonna folijs eruce, a perforatis cribri modo, & uoluta tinea derosis, qualore oblitis, paucis: flore croci, latifolio: quare quidam anemones speciem effice putaverunt. Extractus succus oculorum medicamentis adiutor, ubi expurgare est opus: moder enim, & absterget omnem caliginem, quae oculis offunditur. Tradunt humorem quandam ex herba emanare, qui elutos, temoris calculis, in pastillis ad eadem digeruntur. Aliqui tamen affirmant, lapidem esse Aegyptium, in Thebaide naescit, exigua magnitudine, ex eo colore, gustu cum feruore quodam, & adfractione, cordinati.

O Thonnam Dioſcoridi fuisse incongruum illud nobis manifesto argumento eſe potest, quod nibil ex se de ea certi cribbat, sed omnia alia accepta referat, ex quorū tantum opinione famaque hac de Othonna memoriæ prodidit. Non disut tamen rei herbariae perit, qui ex plantam Othonnam esse confeant, quam Indios Caryophyllos vocat vulgus. Quibus ego quoque subcriberem, si hac planta eruce folijs creceret, iij; paucis, cribri modo perforatis, & friabilibus. Verum cum folijs sit planta, & non paucis folijs referat, que Tansetum potius, quam erucam referunt, eaq; cribri modo perforata, aut tanquam à vermis eroſa non fin, nec friabil, non uideat farū, cur in horum sententiam concedere queam. Nihil enim memoret ad probandum horum opinione floris color, & lafolia imago, alii reclamatibus notis, cum numero saepe plantarum genera, qui crocet, & lati proueniunt floribus. Ego quidem, si mihi decernendi facultas daretur, in Chrysanthemis generis hanc plantam reponerem, quod tamen alii, me peritoribus, decernendum relinquunt. Ceterum ut omnibus satisfacti, ut effe intelligam; duas huic Indica plantæ imagines hic adduci curau. Et itaque hec planta fructuosa, caulis bicubitalibus, & quandoque maioribus, striatis, rectis, subraefectibus, ex quibus multifidae prodeunt folia, & numero saepe annulis, ed maiora, & magis diuina. Radix illi ex brevis, sed numero saepe, nec aliè defendens Tria huiusc plantæ ciberauimus genera, floribus tantum differunt. Namque genus est ceteris procerius, quod flores profert aureos, magnos, numerosos admodum stipitos folijs. Aliud floribus spectatur minoribus, bino terniq; eorundem ordine concinnatis, floribus in medio capillamentis, in Rofa. Huic flores color quidem & facta differentur. Ille enim ex auro in purpureum colorem inclinat, folijs crassifolis, nitentibus, adeo ut ex holofloro; quod Vellutum vocamus, a natura facti uideantur. Postrem autem, quod predictis est minus, nibil à praescripto differt, nisi quod non tam alte adolecit, & flores habet simplici tantum foliorum coronamento, sed ceteris minores. Cetera similiter sunt. Prodeunt omnes è calice oblongo, torofoque, lymphinis coronarie feri simili, longis petiolis nitentes. Semen inde fit oblongum, tenuum, a nigrum. Excalcat & ficeat, quo fit, ut ea quoq; in medicum usum trahi posfit, ubi abstergere, & aperire sit opus. Hanc cum admisceat Paulus suis medicamentis, affirmit quibusdam in locis maioris chelidonijs succum effe, eorum fortasse opinionem secuuntur, qui ita scripferunt, ut recte fuit Dioſcorides. Eius nomen Græcum οὐννα. Latinum item, & Italum Othonna.

a Οἰα εχρ. πούνητηρα ἀ- στριψεντο- τε, ζεπα- πα, ζεληρογενάλα. i. multus foran- innibus, velu tū a uermibus perforata, frisia bilita & pau- ca. Sed Cat. habet ξαρξέ- γυρα, i. pau- ci luci.

Othonna cib- ueratio.

Nomina. a Meum, ad- dit καρδία μη- κον. i. tenuia parva. b Meum ad- dit καρδία δέ- εστι οὐννα τη- στρατινή δια- λειφή, δέ- και ειπεντη. in uniuersum similes, et le- polodrio, fed leuorum, & mi- norum.

Musi ōta.

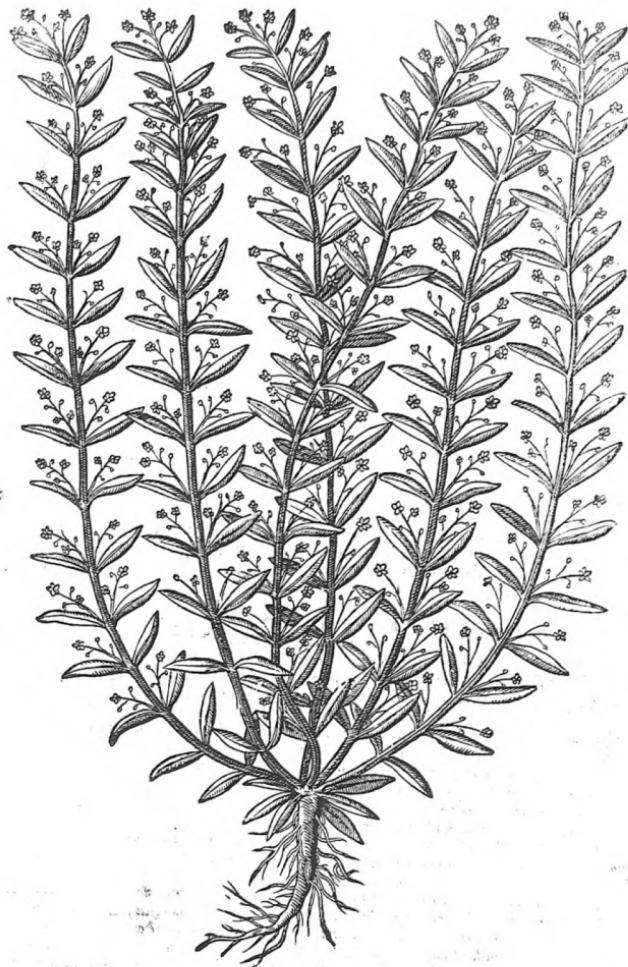
AVRICVL A MVRIS.

CAP. CLXXXI.

M Vris auricula, quam myosotida vocant, herba est caulinibus pluribus ab una radice, aliquatenus ab imo rubentibus, & concavis: folijs angustis a, oblongis, dorso acuto, elato, nigrantibus, per interualla assidue geminati: atque in mucronem desinentibus, & tenuiis caulinis ex alarum lini prodeuntibus: florculo, ut anagallidis, caruleo: radix digitali crastitudine, multis capillamentis fibra ta, b Radix illa aglopia sanat. Sunt qui alsinem, muris auriculam uocitant.

Reperiorum-

AVRICVLA MVRIS.

Auricula
muis
tis confid.

Nomina.

Reperiuntur quidam Dioscoridis codices, qui hoc loco Alfinem habent, que libro quarto post helxinem describitur, quod & ipsa nonnullis Muris auricula appelletur. Qua forsan nominis cognitione adducti, posteriorum quidam, ex quarto Dioſcoridis uolumine in hunc locum ipsam transtulere, ubi ſu generis, uel potius nominis alteram repreſentauit, Dioſcorides. Sed quoniam ipsa Dioſcoridis scribendi ſeries clarissime demonstrat, Alfinem statim post helxinem ſequi debet, quod ei adeo ſimili fit, ut tradat Dioſcorides eandem fuſſe cum helxine, niſi humilior eſſet; idcirco libro quarto de ea iofloribus ornata uifitur, amirum in pratis, in campis, in horis, ſucus uias, & ubiqui ferè locorum. Huiusce uires paucis per ſtrinxit Galenus lib. vii. simp. med. ſic inquietus. Auricula muris deficit ordinē ſecundocaterum nullam euidentem camentum possidet. Ea Grace uo iſ ariu vocatur: Latinē, Auricula muris: Italicē, Orechia di topo: Germanicē, Vualdt mangolt blaueen blumen: Hiapanice, Oreya de raton yarua: Gallicē, Orelge d'uratte.

GLASTVM

Satium Glastum, quo infestores lanarum utuntur, solum habet plātagini simile, verū pinguis, nigriusque: cuius caulis duum cubitorum altitudinem excedit. illa folia tumores omnes dictūt, cruenta vulnera glutinant, sanguinis profluvia sicut: ignem sacrum, phagedenas, putrefactas vlera, & quæ serpunt, sanant. Sylvestre glastum satiuum simile est: Folia fortiora, lactucaceis proxima: caules tenuiores, multi rīdōs, quadrangulus rubentes, in quorum cacumine foliiculi multi dependent, quandam linguarum effigie in riferentes, in quibus femen. flore tenui, luteo. Eadem, quæ & tu-
præ dicta, præstat: potu, & illu licnosi auxiliatur.

Isatis satiuua, quam in Hetruria vulgo Guado appellamus, tingendis lanis fullonibus, & in feitoribus maximè expeditur, quod lanarum infestas, quibus cum admissetur, firmet, & nunquam deperdi patiatur. Huinc se maximus habetur pruentus in Umbria circa Noceram, ubi oppidum est Gualdum idēo appellatum, quod ibi latissima seratur. Gla-
stum sylvestre Plinio inter sylvestres latifolias recentetur lib. xx. cap. viii. quippe quod illi non sit absimile. Fit ex Isatide

Ifatidis, & cu
Glasti confid.

I S A T I S D O M E S T I C A .

cornuta

carunculus ille color pictoribus expetitus, quem indicum vocant, de quo diffissius lib. v. suo loco differemus. Meminit utrinfque Istatidis Galenus lib. v. 1. simpl. medic. sic inquiens. Istatis satina, qua utuntur timoretoe facultatis est ualenter rexicantum mundum tamen mordentis: est enim simul amara, atque adfringens. At Istatis sylvestris manifelè iam acre quiddam tum gustu, tum actione prefort. Troinde quam satina ualentius desiccans, ualentius etiam humidis putredinibus obfilit. Plantata Gracis Vezio spicis, Latinis Glastrum satinum nominatur: Italico Grado domestico. Quia vero Gracis iherus oysia, Latinis Glastrum sylvestre, & Italico Grado satuatico appellatur. Vrning; Glastrum vocant Mauritani Dili, Dileg, Vesme, Chatte, Chatas, seu Alchat, Adlen, aut Adlen, & Nil: Germani, Ureid; Hispani, Pafel: Galli, Tafel de languedoc.

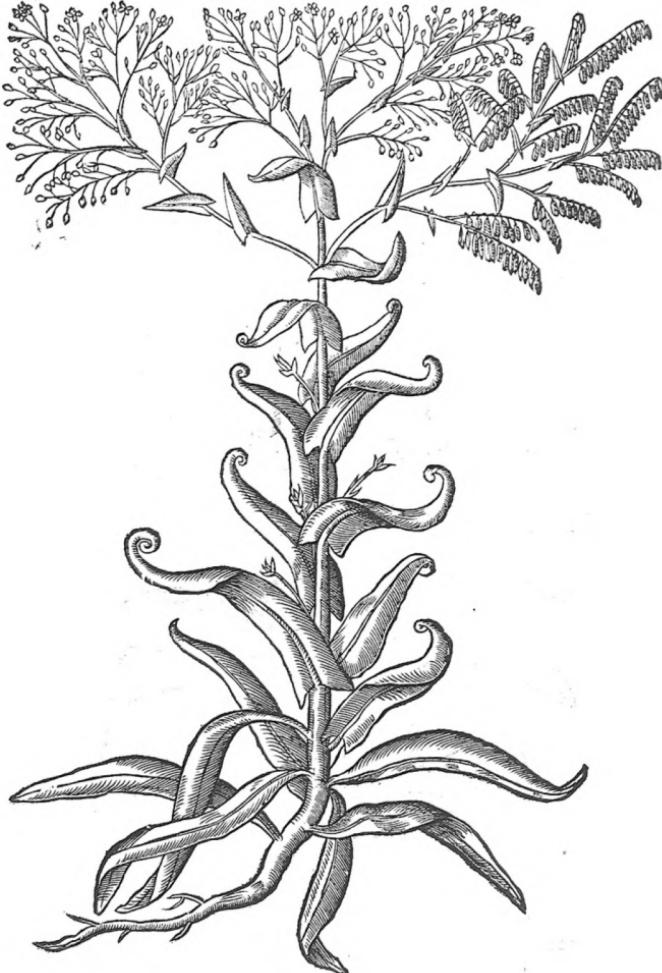
Tnketio.

TELEPHIUM. C A P. CLXXXI.

TElephium herba portulacea similis, & caule, & folijs: alas binas in singulis foliorum geniculis annectit: ramuli à radice feni, leptenuie prodeunt, folijs referiti carunculis, crassis, lentiscarnosis, flore leuteo, aut candido. Nascitur in cultis, & maximè inter uites tempore uerno. Folia senis illata albam utiligine ē sanant: id postea hordeacea farina illini debet. Peruncta ex aeto etiam in sole uitiliginem tollunt: fed ubi in aru erunt, abferguntur.

Q *V angua non dstant rei erbarie periti, qui existimant, Telephium eam esse stirpem, quam quidam Fabariam, alię Fabam pingueiem seu crassam, quidam vero Fabam inuerſam appellant; cùm tamen nulla reperiatur qualitate præ-*

ISATIS SYLVESTRIS.

dite

mitia, qua abstterforia, stictatisq; facultatis particeps dici possit, ut Galenus Telephium esse testatur, folia
et longe majora, eorum sane sententia plane ad stipulari non auferiuntur: tamen si ea compluribus notis Testatur.
Telephij uires memoria prodiit Galenus lib. viii. simplicium medicamentorum, ubi ita scribit
di, & detergendi facultate est, non tamen insigniter calida: uerum in hoc forsan quicquam ipsum prim
Deficit tamen secundo ordine intenso, aut certe principio tertio: proinde ad putrida ulcerula conuenit
cum acetato sanat, haecenus Galenus. Ceterum illas quidem Telephij qualitates haud reperies in Fabo
(ut paulò ante diximus) notis pluribus proxime ad Telephij historiam accedit; ut eius pictura, quam
tis demonstrat. At si facultates tantum obstant, quo minus ea planta Telephium & esse, & dici meretur, in hoc illa ratio
non parvus ponderis habitura est, qua superioris offendimus, uerum Chelidonium minus herbam illam esse, quam in eius men
tione depictam exhibuimus. Non si Arum, teste Galeno, ijs care: facultatis in Italia, quibus in Gracia preditum est,
nisi mirum uideri debet, quod & alia planta cum solo uires mutauerint suas, ut illi plantae, & hinc Fabaria dicta facilè cue
nit se sūsticantibus est. Velenum tamen in his, ut in alijs quoq; dubijs plantis, suum cuiq; esse iudicium. Herba, que nomen
Gracè, Telephium item Latinè dicitur.

roferat portula
na referre uidea-

Telephij tric
res ex Gal.

lephium exiccan
ordinis censeat.
leucas, & alphos
nostrare; esti bac
lanus, apertè sa
lantur, in hoc illa ratio

Nomina.

6098481800

1067797